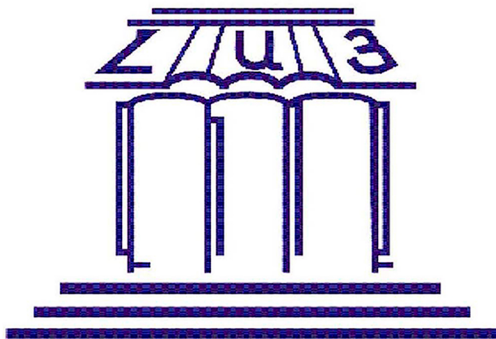

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

• ՅԵՐԻՏԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐԻԱ •

ԱԹԱՆԵՍ ՍԵՆԱԼՅԱՆ

ԱՐԵՎԱՅԻՆ ԳՐՈՂ

• ՊԵՏՂՐԱՏ •

891-99

U-40

- 6. NOV 2011

№ 10 ՅԵՐԻՏ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐԻԱ № 10

891.99

ԱՔԱՆԵՍ ՍԵՆԱԼՅԱՆ

U-40

uy

ԱՐԵՎԱՅԻՆ ԳՐՈՅ

1008
34424

1932

1932

ԱՐԵՎԱՅԻՆ ԳՐՈՂ

Արեւային դրոճ : Արեւային դրոճ :

Արեւային վոսկու անեղրական շերտեր :

Յետ պարզել եմ ահա կռվի յերգի դրոճ

Ու դրոճում ենք մենք, ու առնում ենք բերդեր :

Այսպես՝ այս եր լավը, կանաչավոր յերկի՛ր,

Քո սրտի զարկերը համբուս եմ համառ :

Խորհրդային աշխատ՛րհ, տալիստաններ բերքի՛,

Իմ հույզերի գարուն, իմ նարնջե ամառ :

Ճանապարհ եմ գնում իմ յերգերի սրուն,

Իմ յերգերի չուգո՛ւն, իմ առավո՛տ :

Գնա՛ հեռատաններ, խոտի՛ր, խոտի՛ր ասույգ

Ու գիրքեր գրավիր դու վառավոր :

Մտիր հյուղերը դորհ, վերջին տունը հողե,

Ու պատմիր նրանց մեր այգաբացից :

Ասա՛՝ այս պոետը ձեզ ե ներբողել—

Իր առաջին գրքով, — յերկաթի ու հացի :

Դեռ վո՛չ մի, վո՛չ մի դրոճ չի յեղել այսպես :

Այսպես պարզ ու պայծառ, — հասկանալի :

Իմ խնդությունն ել վարարել ե քեզ պես,

Խորհրդային յերկիր, կարմիր գալիք :

Դեռ ի՛նչքան առավոտներ, այգաբացներ կղան

Այնքան մոտիկ, ո՛ր, մեզ այնքա՛ն մոտիկ :

Իմ քաղաքների, գյուղեր, իմ գիզանտներ հսկա,
Յես ուղում եմ հասնել ձեր առաջնորդին:

Յես ուղում եմ հիմա անցնել մի նոր ուղի,
Հեռաստաններ դնալ, հեռաստաններ,
Բարեկազմներ առնել, հինը մատնել ծուխի,
Դասակարգելու կովի գրողը տանել:

Յերգել իմ այս գրչով մեր պայքարի
Համառ ընդվզումը գալիք ուրվա:
Վաղջո՛ւյն իմ՝ յեղբայրներ հողի՛, քարի՛,
Իմ յերգերի գարուն, իմ սրորա՛ն:

Արևային գրոհ: Արևային գրոհ:
Արևային փոսկու անեղբայրական շերտեր:
Հասած հեռաստանում՝ յես պարդել եմ գրող,
Յերբ գրոհներ յեղան—առանք բերդեր:

Զ Ն Գ Ե Ս

Փչում ե մի բարակ քամի—սարից
Ու ծառերն են չրչում անողնական.
Լենինը ժպտում ե մեր մեծ դարից
Պարզում ե ձեռքը, ձեռքը՝ բետոն հագած:

Լենի՛ն, Լենի՛ն, Լենի՛ն— ձեռքը սլարդած,
Կարծես ընթացք ե տալիս ջրին:
Վորպես անասելի մի քարաժայռ,
Տե՛ս, կայանն ե կանգնել պիրկ բետոնից:

Ահա իրիկունը լուսե, լուսե,
Վորպես նարնջագույն մի առափոտ.
Այստեղ քրտինքն ե վարար հոսել
Ու ձեռքեր են յելել—յերկաթափոր:

Տե՛ս, շենքեր են կանգնել սարի դռին,
Բանվորական տները,— բանվորական:
Մշուշվում ե հեռվում մի կաթնագույն փուշի,
Հեռաստանն ե ժպտում լույսի շորեր հագած:

Սի՛րտ իմ, սի՛րտ իմ, սի՛րտ իմ,— հիմա խնդա՛,
Վորպես մի լենինիստ դու կուռ մարտիկ,
Այս ջրերի հունը յերեկ թնդաց,
Յերբ բազուկներ յելան յերկաթապինդ:

Յերբ իջնում ե մթին մի իրիկուն
Ու ծառերն են չրչում անողնական,—
Լենինը ժպտում ե իր մեծ դիրքում
Ու սլարդում ե ձեռքը՝ բետոն հագած:

Գարուն ե, գարուն ե արդեն,
 Ծառերը շրջում են լուսերդ.
 Դաշտերում մեր ինչքա՞ն վարդեր
 Ու յեղնող յերկաթի հույզեր:

Կոխողի դաշտերի վրա
 Իջել ե նարնջե արե.
 Վողջույն քե՞ղ, իմ ծաղկող ամա՛ռ,
 Վողջույն ձե՛ղ, իմ կանաչ սարեր:

Մետաղի մի թռչուն առույգ
 Ժպտում ե դաշտերին, հանդին.
 Յերգում ե կարկաչող առուն,
 Արտերը ծլում են խանդից:

Արևը ժպտում ե նազուն,
 Ո՛ր, կանաչ, ո՛ր կանաչ հանդեր,
 Տրակտորը ի՞նչ լավ ե վաղում,
 Ի՞նչ լավ ե այս թումբը քանդել:

Գարուն ե, գարուն ե, գարուն,
 Ծառերը շրջում են լուսերդ.
 Դաշտերում մեր ի՞նչքան առու
 Ու յեղնող յերկաթի հույզեր:

Կռութ ելիր քաղում յերեկ վոսաբորիկ,
 Իմ կոխողնիկ Մարո:
 Վողջունում եմ հիմա լուսե առավոտիդ,
 Իմ հագեցած կարոտ:

Վորպե՛ս մի բոլր կարոտ, կարկաչում ե յեղնող
 Առավոտը համառ:
 Մի անջրտի ամառ:
 Հեռվում հորանջում ե հին կապույտը մեռնող՝

Ու լուսնային մի կեռ, հուրհրատող մանգաղ
 Բռնած քո մատներով,
 Հունձ ես, հունձ ես անում, դով հովի հետ բարախ,
 Մեր արտերում:

Քեզ ժպտում են վոսկի կռութները նազով
 Ու փափսում՝ հնձի՛ր:
 Ու սրբում են նրանք քո քրտինքը վաղուդ,
 Վորպես վոսկե վրձին:

Յերբ թեքվում ե ոլը, իջնում ե իրիկուն,
 Դու քայլում ես առույգ.
 Ու հնչում ե ձայնդ իրիկնային միգում,
 Վորպես վարար առու:

Ահա՛, ահա՛, ահա՛, մեր բաղուկները կոշտ
 Ու արտերը հնձած:
 Հաղթանակից յելած, վորպես կարմիր դրոշ,
 Իմ կոխողնի՛կ ցնձա՛:

Կռուք եյիւր քաղում յերեկ վոտաբորիկ,
Իմ կոլխողնիկ Մարո':
Վողջունում եմ հիմա լուսե առավոտիդ,
Իմ հաղեցած կարոտ:

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ՄԱՐՇ

Առա՛ջ, առա՛ջ, առա՛ջ, իմ ընկերներ արի,
Առա՛ջ, առա՛ջ, առա՛ջ,— համառ, հատու:
Մենք դիրքեր ենք բռնել մեծ պայքարի,
Վո՛չ մի, վո՛չ մի նահանջ ու վհատում:

Գլանքի կառուցումը հիմա այնքան բարդ է,
Առա՛ջ, առա՛ջ, առա՛ջ այս լենինյան դարում.
— Մեր մեծ ուսուցիչն է այս ճամբեքը հարթել
Ու մտքերն են ծաղկել, վորպես բերքի գարուն:

Յերեկ բարրիկադում նա իր ձեռքը պարզեց
Մելյոն բանվորների, միլյոնների համար:
Առա՛, առա՛ջ, առա՛ջ, իմ ընկերներ բրոնզե,
Աինենք վերջին մարտում անգիջող ու համառ:

Ջա՛ն, բացվում ե ահա մի առավոտ,
Ձընհալ ե, ձընհալ ե, ձընհալ ե, ջա՛ն.
Մենք դուրս ենք գալիս դաշտ-բորբ ծառավով
Յեկրաթի պես ամուր ու անասան:

Մեր բաղուկները տալիս ենք հողին,
Բերքի կարոտն ե մեր կամքը կիզում.
Մեր մկանները գործով են հղի,
Կարկաչում ե դաշտում գործի լեզուն:

Ջա՛ն, մերենան ուրախ քրքջում ե
Ու ափսոսներ շարում դարնան հերկի.
Մտիկ առվակները քչքչում են,
Այժմ բոլորի հետ դու յեւ յերգի՛ր:

Ջա՛ն, բացվում ե ահա մի առավոտ,
Ձընհալ ե, ձընհալ ե, ձընհալ ե, ջա՛ն,
Մենք դուրս ենք գալիս դաշտ՝ բորբ ծառավով,
Յեկրաթի պես ամուր ե անասան:

I

Պարզում եմ յես ձեռքս հիմա
Յերկի՛ր, քո նոր մրգահատին.
Փռում եմ յերգերս քո դիմաց —
Իմ յերգերը քո մի մաղին:

Ի՛նչքան վոր ուժ, ջիղ ու մկան,
Ի՛նչքան յեռանդ վոր կա իմ մեջ,
Բոլորը քե՛ղ, քո կառուցման,
Քո բարձրացող շենքերին վես:

II

Շենքեր բարձր, շենքեր բարձր
Ու յերկնահույժ ծինելույցներ,
Սի՛րտ իմ, յեղի՛ր դա՛ստ, կարծր,
Խլենք բերդեր — բարձրություններ:

Կառուցում ենք բետոնապատ
Յերկնակառկառ հսկա շենքեր.
Պատերի պես կանգո՛ւն, հպարտ —
Մենք տալիս ենք յերկաթ ձեռքեր:

Մենք խառնում ենք ուժ ու մկան,
Սի՛րտ ներշնչում ամեն քարի,
Ու ասում ենք՝ մենք դեռ կգանձ
Հաղթանակած կուռ պայքարից:

Ամեն բույե, ամեն վայրկյան
Պիտի զգալ կառուցման սեր.

Վենք խառնում ենք ուժ ու մկան
Ու տալիս ենք ուժեղ մի ձեռք:

Բարձրանում ենք զարմանալի
Դժվա՛ր, դժվա՛ր ճանապարհով,
Մեր դեմ ահա մի լույս գալիք
Ու կառուցման մի հուր կարոտ:

Շենքեր, բարձր, շենքեր բարձր,
Ու յերկնահուսլ ծխնելուղներ.
Լինենք հաստա՛տ, զգա՛ստ, կարծր —
Ո՛րքնք բերդեր — բարձրություններ:

ՏՈՂԵՐ ԱՆԼՍՂԵՐԴՈՒՆ

Յես ուզում եմ հիմա մեր պղինձը յերգել,
Պղնձի լեռները դեղին և պղինձն հողում.
Շարել այրող յերգեր, պայքարի վառ յերգեր,
Վորպես այս պղինձը՝ հրահոսուն հեղուկ:

Ահա քրուսդները իջնում են ու քանդում,
Պղնձադեմ մարդկանց ձեռքերի ուժով:
Մենք լարում ենք վերջին մեր մկաններում
Հաղթանակի զարկը ու ճիշդ մեկ հուզող:

Հարվածային լինել: Լինել մարտիկ —
Պլանների համար, — պլանների համար:
Այս է վորոչումը մեր յերկաթի —
Լինել այս պայքարում ամրակամ ու համառ:

Այս ժայռոտ լեռների խորխորատում
Ինչքան ձեռքեր են յերկաթացել.
Ի՞նչքան զարկեր են իջել հատու
Ու մոխրագույն շերտեր — պղնձացել:

Պղնձե ամեն մի շերտ հողի տակից յերող՝
Տեղ է բացում թշնամու դադաղի համար.
Մենք ամրացնում ենք դիրքերը մեր նոր —
Նահանջում է թշնամին մեր դրոհից համառ:

Յես ուզում եմ հիմա մեր պղինձը դովել,
Պղնձի լեռները դեղին, պղնձի հանքն հողում,
Շարել այրող յերգեր, պայքարի վառ յերգեր,
Վորպես այս պղինձը՝ հրահոսուն հեղուկ:

ԳՅՈՒՂԵՐԻ ԼԻՐԻԿԱՆ

1. Հին գյուղը

Գյուղե՛ր, գյուղե՛ր, իմ գյուղե՛ր,
Գյուղե՛ր՝ ընկած անոթի,
Հողին կպած գորշ հյուղեր,
Հյուղեր՝ մեռնող կարոտից:

Թնդանոթն ե խանձել ձեր
Առաստաղը, տանիքը.
Գյուղեր՝ ընկած գորշ, անձե,
Գյուղեր, մեռնող կարոտից:

Ժամի զանգն ե զողանջել
Մռայլ, ծանոթ զողանջով,
Նրանք ժամ են միշտ կանչել
Անգործ մարդկանց հորանջող:

Գյուղե՛ր, գյուղե՛ր, ո՛ր, գյուղե՛ր -
Գյուղեր՝ ընկած մութ, տարտամ.
Խարխլաբեմ մութ հյուղե՛ր,
Յեկրաթի դեմ անատամ:

Գյուղեր՝ կարոտ յերկաթի,
Զուգուն եր պետք ու բետոն.
Դու իմ յերկիր ո՛ր, կաթի—
Ի՛նչքան պետքեր ու հետո...

Բակում ընկած աթարի
Գորշ դեղերը մղլած,
Մեղկ Հիսուսն ե խավարից
Զոքել բկից բղկտած:

Դաշտում վո՛չ մի կարկաչուն,
Վոչ մի կանչող հասկ հասած,
Մութ դոմերում անարյուն
Տավարները մահացած:

Գյուղե՛ր, գյուղե՛ր մշուշե,
Գյուղեր՝ ընկած անոթի,
Գյուղեր՝ վոքպես մութ գիշեր,
Հյուղեր՝ մեռնող կարոտից:

2. Նոր գյուղը

Գյուղե՛ր, գյուղե՛ր իմ ծաղկած,
Գյուղեր՝ կանաչ ծովի պես.
Գյուղեր՝ ընկած դաշտերում—
Աշխատանքի թիկնդի մեջ:

Գյուղում քլունգը շաչեց,
Մաշինները զնդացին.
Մեր կուռ յերթը շառաչեց—
Հողի կարոտ զգացինք:

Վոսկի վարսեր կան հասած,
Արտեր դեղին, նարնջե,
Մենք քաղաքի և գյուղի
Կապն ենք ամուր կամրջել:

Մանգաղի տեղ՝ մաշինա,
Արորի տեղ՝ արակտոր,
Արևն ինչքան խաչի հա՛,
Մենք հերկում ենք կարոտով:

Կոլխոզական իմ դաշտեր,
Կոլխոզ կաթի ու հացի,
Բազումներն սիրելի վաշտեր,—
Յերգ իմ, վստահ բարձրացի՛ր:

Դաշտում յերեկ ջուր չ'կար,
Սոռն յերեկ դատարկ եր,
Յերեկ հասկերը կծղած—
Եսոր հորդուն վտակներ:

Կյանքը այնքան սլայծառ ե,
Վողջո՛ւյն յերգի իմ առո՛ւ,
Ո՛ր, մրգահաս իմ ծառեր,
Իմ հույզերի հորդ գարուն:

42746
8001

ՅԵՐԳ Ս

Այդ մենք ենք, այդ մենք ենք գալի՛ս,
Բամբակի ծով բեռը ուսած,—
Վողջո՛ւյն քե՛ղ, իմ յեկող գալի՛ք,
Իմ հոսո՛ւն, իմ հոսո՛ւն լուսայդ:

Նստել ե բամբակի ծովը
Դաշտերի, դաշտերի վրա,
Տես՝ ի՛նչքան քո շուրջը զով ե,
Ես ի՛նչքան բամբակի քուլա:

Թվերը ո՛ր, բերքով ծանրած
Ժպտում են իմաստուն խոհով,
Թվում ե՝ վարսեր են սանրած,—
Ո՛ր, ի՛նչքան աշխատանք, կորով:

Ի՛նչքան քաղցր ու անուշ ե
Մասնակցել բամբակի կանչին,
Ու յերգեր, ու յերգեր հուշել
Քո սրտի քուլաղբի բախչից...

Գործում են մկանուտ ձեռքեր,
Այդ մենք ենք գործում վստահ,
Այդ մենք ենք ստեղծում յերգեր
Այնքան պարզ, այնքան ջինջ, հստակ:

Այդ մենք ենք, այդ մենք ենք գալի՛ս,
Բամբակի ծով բեռը ուսած,—
Վողջո՛ւյն քե՛ղ, իմ յեկող գալի՛ք,
Իմ հոսո՛ւն, իմ հոսո՛ւն լուսայդ:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Մարգոյին

Բարո՛վ, բարո՛վ, բարով Մարգո,
Ա՛խ, եղ ինչպե՞ս, ա՛խ, եղ ինչպե՛ս՝
Յերեկ ընկած տնում անդորձ, —
Եսոր բանվոր հերոսի պես...

Յերեկ մի վորբ աղջիկ եյիր՝
Ընկած ցեխոտ մի փողոցում,
Ձեռքդ պարզած սրան—նրան,
Խենթ քամին եր քեզ սղոցում:

Դու դործարան մտար եսոր
Ու մոռացար քո կյանքը հին...

.

Իլիկներն են դառնում արագ
Շուրջդ ժխոր, աղմուկ ու թինդ,
Դու հաղթանակ եսոր տարար՝
Արիակամ— յերկաթապինդ:

Քուլաները մեր բամբակի
Ձեռքից ձեռք ե անցնում շտապ,
Դու մանում ես թելեր անդին—
Քո կոշտացած ձեռքը քշտած:

Դու չես հոգնում յերբե՛ք, յերբե՛ք,
Ո՛ր, ժպտում ես նուան նման,
Հարկավոր են խորը յերգեր—
Աշխատանքիդ թափի նման:

Այցի յեկա եսոր քեզ մոտ,
Վաղուց ծանոթ պատերին քո.
Խինդս առավ հրե կարոտ,
Վողջունեցի քեզ ջինջ յերգով:

Բարո՛վ, բարո՛վ, բարով, Մարգո՛
Ա՛խ, եղ ինչպե՞ս, ա՛խ, եղ ինչպե՛ս
Գործարանում դառար բանվոր—
— Աշխատում ես հերոսի պես...

Բ Ա Գ Ո Ի

(Դարձի յերգերից)

I

Վերադարձաւ կրկին յես :
Սրտում իմ յերգ ու երա :
Վողջո՛ւյն, վողջո՛ւյն, Բաղու, քե՛զ
Սի՛րտ իմ, խինդով դու յեռա :

Փոքրիկ եյի : Հեռացա :
Քո կարոտը զգացի :
Ետը հասուն յես դարձա :
Յերկի՛ր, յերկի՛ր յերկաթի :

II

Ծովիդ կապույտ հայելին :
Նայե՛ր, նայե՛ր ծանրակող :
Ու անտառներ՝ նայթով լի—
Յերկի՛ր, յերկի՛ր իմ ծաղկո՛ղ :

Դեղինաչյա ավազուտ :
Բանվորական շենքեր մեծ :
Յերկի՛նք՝ ծխոտ ու լաղուր :
Ու դնացքներ՝ ծանրաբեռ...

Արադաթե թրամներ :
Ու ոթոներ սլացող :
Ժպտած իծաղ վառ դեմքեր :
Ու արևի հուր խանձող :

Բաղո՛ւ, Բաղո՛ւ, ո՛ր, Բաղու,
Աշխատանքի դու քաղաք :
Քեզ կառուցում անդուլ
Յերկաթակուռ մի բանակ :

III

Ու թրթռաց խինդս խոր,
(Ես յե՛րբ եսքան սլացանք) :
Մենք հիմնեցինք կարոտով
Գործարաններ ծխարձակ :

Առանք դիրքեր դժվարին,
Առանք դյուղե՛ր, քաղաքներ :
Վորպես ծովե հորդ ակիք—
Մեր կուռ յերթը շառաչեց :

Մենք ո՛ւժեղ ենք ու համառ :
Մենք սովոր ենք բեռ ուսել :
Հենց այդ է, վոր մենք հիմա՛
Դի՛ծ ենք բռնել մի լուսե :

Յերգ իմ, խինդով կարկաչի՛ր,
Վորպես հստակ մի առու :
Յերգիդ խրո՛խտ, զի՛լ կանչից
Ինչքա՛ն դեմքեր են վառվում...

Բաղո՛ւ, Բաղո՛ւ, ո՛ր, Բաղո՛ւ
Աշխատանքի դու քաղաք :
Քեզ կառուցում ե անդուլ—
Յերկաթակուռ մի բանակ :

ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴԵՐԻ ՅԵՐԳԸ

Դաշտերը հասել են,
Բամբակը դարսել ենք.
Ես ի՞նչ, ես ի՞նչ ճերմակ,
Ժպտացող վարսեր են:

Աղջիկ-տղա մեկտեղ
Քաղ են անում ահա!
Ես ի՞նչ ճերմակ բերդ ե,
Ես ի՞նչ ճերմակ վահան:

Յերգեւ, յերգեւ, յերգեւ
Ճերմակ բերքի մասին.
Ու ժպտում են դեմքեր—
Միասին, միասին:

Ավտոն դնաց արագ՝
Տեքսաիլի դուռը.
Բամբակի հետ տարավ
Հաղթանակի լուրը:

Դաշտերը հասել են,
Բամբակը դարսել ենք,—
Ես ի՞նչ, ես ի՞նչ ճերմակ
Ժպտացող վարսեր են:

Ց Ա Ն Կ

	Եջ
1. Արևային գրոհ	3
2. Զագես	5
3. Գարուն	6
4. Հնավոր աղջկան	7
5. Լեռնային մարշ	9
6. Գարնամային մարշ	10
7. Զարկեր	11
8. Տողեր Ալլահյերդուն	13
9. Գյուղերի լիրիկան	14
10. Յերգս	17
11. Համդիպում	18
12. Բագու	20
13. Ճերմակ վարդերի յերգը	22

Սրբազանքին՝ Տ. Տերունի և Ե. Զարուբյանյան

ՊԵՏՏՐՈՍԻ ՏՊԱՐԱՆ

Դիմ. 7503 (բ). Գրառ. 2283. Գրառ. 2284. Տիրաժ 3000.

Հանձնված է Երևանի քաղաքի 17/V 1932 թ. Ստ. Զ. Բ.

Ստորագրված է Երևանի քաղաքի 21/VII 1932 թ.

Ս. ՄԱՍԻՍԻԱՆ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0365561

ԳԻՆԸ՝ 50 400.

54398

Ատանես Տեալյան
СОЛНЕЧНЫЙ ШТУРМ

ГИЗ ССР Армении Երևան